

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19-20 травня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ЛІТЕРАТУРА :

1. Варналій З. С. Теоретичні засади детенізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2014 - № 1 – С. 46-53.
2. Буглак Ю.О. Адміністративно-правові засади детенізації відносин у підприємницькій діяльності / Ю.О. Буглак : автореф. дис. ... канд. юрид.наук: спец.12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю.О. Буглак – Д, 2015. – С.20.
3. Schneider F. Shadow Economies all over the World / F. Schneider, A. Buehn, C. Moutenegro. – 2010 [E-resource]. – Access mode : http://lsfiwi.wiso.uni-potsdam.de/projekte/schattenwirtschaft/Working%20Group%207/03%20Buehn_Schneider_Shadow_Economies_potsdam2010.pdf.
4. Експерт: 50% економіки України перебуває у «в'язкому болоті» тінізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://m.tyzhden.ua/News/84195>.
5. В Уряді підраховали розмір тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-ekonomist.com/2420-v-uryad-pdrahuvali-rozmrtnovoyi-ekonomki-v-ukrayin.html>.
6. Буглак Ю.О. Адміністративно-правові засади детенізації відносин у підприємницькій діяльності / Ю.О. Буглак : автореф. дис. ... канд. юрид.наук: спец.12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ю.О. Буглак – Д, 2015. – С.20.
7. Варналій З. С. Теоретичні засади детенізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2014 - № 1 – С. 46-53.
8. Шнайдер Ф. Теневые экономики: размеры, причины роста и следствия / Ф. Шнайдер, Д. Энсте // Аргументы и факты. – 2001. – № 17. – С. 6.
9. Базиліук А.В. Що таке тіньова економіка, причини виникнення та умови розвитку/ А.В. Базиліук, В.Ф. Волик // Профспілки України, 1997. - № 2.
10. Около половины ВВП Украины «съедено» теневой экономикой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.segodnya.ua/economics/enews/okolo-poloviny-vvp-ukrainy-sedeno-tenevoy-ekonomikoy-495304.html>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА

Василець В. В.

студентка III курсу юридичного факультету

Сумського державного університету

Науковий керівник: Солонар А. В.

к.ю.н., доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету

Сумського державного університету

На сьогоднішній день не існує країни в якій би не вчинялися злочини. У зв'язку з цим останнім часом все більшої популярності для визначення вини чи невинуватості особи набуває поліграф (детектор брехні). Даний прилад можна вважати допоміжним для визначення правдивості тих чи інших даних у будь-якій сфері діяльності. Починаючи з 2013 року його все частіше використовують на підприємствах, установах і організаціях під час прийняття на роботу для визначення достовірності інформації про досвід роботи претендента на зайняття відповідної посади та всіх деталей, що стосуються досвіду роботи і компетентності особи, що хоче працевлаштуватися. За кордоном, а саме в США, Канаді, Австралії, Ізраїлі та Індії детектор брехні використовують при розгляді справ на судових засіданнях.

Перший прилад для детекції брехні називався «гідросфігмометр». Його став використовувати італійський криміналіст Чезаре Ломброзо. У 1890-х роках за допомогою гідросфігмометра він вимірював у підозрюваних тиск крові, в той час як їх допитувала поліція. Ломброзо стверджував, що може визначити, коли злочинці брешуть. Показуючи фотографії, пов'язані або не пов'язані зі злочином, він одночасно фіксував частоту пульсу і крові у підозрюваних.

Прообраз сучасного поліграфа розробив в 1920-х роках Джон Ларсон, офіцер каліфорнійської поліції. Створений ним пристрій забезпечував одночасну реєстрацію кров'яного тиску, пульсу і дихання. За допомогою цього апарату було проведено велику кількість перевірок осіб, які підозрювалися в кримінальних злочинах. Ларсон назвав свій інструмент «поліграф».

У 1926 році учень і співробітник Джона Ларсона на ім'я Леонард Кілер ввів у вже наявний поліграф додатковий канал, що реєструє зміну шкірного опору. Це значно підвищило точність тестування. Пізніше був введений п'ятий канал для реєстрації - канал тремору (тремтіння м'язів). Так було покладено початок сучасному етапу «детекції брехні». Базовий набір каналів реєстрації (дихання, кров'яний тиск, шкірний опір і тремор), запропонований Ларсоном і Кілер, присутній у всіх сучасних приладах.

Сучасний поліграф фіксує сигнали, що надходять з датчиків, які прикріплені до різних ділянок тіла. При цьому зміни показників зв'язуються з коливаннями рівня збудження. Вважається, що брехня буде викликати більш високий рівень збудження, ніж повідомлення правди. Це може бути результатом почуття провини у випробовуваних або, що більш імовірно в контексті проведення тестування на поліграфі, – появи страху перед виявленням брехні [1].

В даний час поліграф здатний дуже точно зафіксувати зміну потовиділення долонь, кров'яного тиску і дихання, причому чутливий навіть до найменших зрушень. Для реєстрації змін глибини і частоти дихання на область грудної клітини і шлунку поміщаються пневматичні трубки. Зміна кров'яного тиску реєструється за допомогою спеціального манжета, який обертається навколо плеча, а показник потовиділення долонь – за допомогою металевих електродів, прикріплених до пальців руки. У деяких випадках також реєструється електрична активність головного мозку (викликані потенціали).

Сучасні лай-детектори можуть фіксувати до 50 фізіологічних параметрів: почервоніння обличчя або його окремих частин, тремтіння губ, розширення / звуження зіниць, прискорене моргання і інші зміни, які можуть свідчити про брехню [2].

Зважаючи на це, можна сказати, що поліграф – це відповідний прилад, що дозволяє простежити реакцію організму людини на певні запитання чи об'єкти матеріального світу. На превеликий жаль, він не надає змогу прочитати думки людини, а лише фіксує фізіологічні параметри.

В Україні на законодавчому рівні використання поліграфа регламентовано лише стосовно роботи з персоналом органів внутрішніх справ України і у діяльності Міністерства доходів і зборів України та його територіальних органів. Так, Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України, затверджена Наказом МВС України 28.07.2004 № 842, передбачає, що використання поліграфа здійснюється шляхом проведення за спеціальною методикою опитування людини з одночасною реєстрацією змін її психофізіологічних реакцій у відповідь на психологічні стимули, що задаються у

вигляді варіантів відповідей, предметів, схем, фото та ін. У процесі такого інтерв'ю використовуються поліграфні пристрої, що не завдають шкоди здоров'ю, життю людини, навколишньому середовищу та мають відповідні сертифікати. Опитування проводиться у формі скринінгової перевірки кандидатів на службу (навчання), а також службових перевірок персоналу з метою підвищення ефективності діяльності органів і підрозділів, психологічної надійності, зміцнення дисципліни і законності, запобігання негативним явищам серед особового складу органів внутрішніх справ України [3].

Крім того, відповідно до Інструкції щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі Міністерства доходів і зборів України результати опитування не мають будь-якої доказової сили, а лише орієнтують на здобуття матеріальних та інших доказів у порядку, передбаченому чинним законодавством. Оскільки опитування із застосуванням поліграфа являє собою комплексну процедуру, що має свої особливості залежно від спрямованості та завдань, то її проведення передбачає дотримання таких загальних принципів: добровільної згоди, правомірності, комплексності та всебічного забезпечення прав людини. Відмова особи від участі в психофізіологічному інтерв'ю із використанням поліграфа не може тягти утиску особи, порушення її законних прав та свобод [4].

Загалом, більшість із представників наукового співтовариства наголошують на тому, що поліграф, за умови дотримання всіх правил проведення поліграфічного дослідження і компетентності поліграфолога, надає можливість отримати достовірні дані.

Проте є і інші погляди стосовно цього питання. Так, існують різні види обману поліграфа, як, наприклад, покусання язика, напруга в ногах (шляхом тиску великими пальцями ніг на підлогу), уявний рахунок овець або рахунок в зворотному порядку. Ці дії призведуть до фізіологічних реакцій, які зареєструє поліграф. Роблячи таким чином, випробовувані можуть штучно збільшити фізіологічні реакції у відповідь на контрольні питання і тим самим підвищити ймовірність проходження тесту. Існує думка, що психопати можуть більш ефективно обдурити детектор брехні, ніж здорові люди. Рівень збудження у психопатів і патологічних брехунів при повідомленні брехні не підвищується і тому виявити брехню у них неможливо [5].

На жаль, на території України не існує законодавчої бази, яка б регулювала застосування поліграфа. Більше того, його використання законодавчо не регламентується практично ні в одній країні, хоча застосовується більш ніж в 65-ти. У кожній країні існує нормативно-правовий акт вищої юридичної сили - Конституція, яка чітко визначає права і обов'язки громадянина. Проведення тестування на поліграфі не суперечить діючій правовій базі, правовим нормам законодавства України і не порушує прав людини. Таким чином, в нашому випадку працює принцип "що не заборонене, те дозволено".

На сьогоднішній день розроблено проект Закону України «Про захист прав осіб, які проходять опитування (дослідження) на поліграфі» [6], яким пропонується захистити права осіб, які проходять тестування на поліграфі та врегулювати на законодавчому рівні відносини, що виникають у процесі проведення такого роду опитувань (досліджень).

Враховуючи відсутність нормативно-правового регулювання даного питання, вважаємо за доцільне якнайшвидше ухвалення Закону України «Про захист прав осіб, які проходять опитування (дослідження) на поліграфі» задля реалізації його мети - захисту прав осіб, які проходять опитування на поліграфі та легалізації в Україні

науково-технічного приладу поліграфа і діяльності, пов'язаної з його використанням на виконання завдань щодо захисту прав осіб при проходженні ними тестувань з питань приватного характеру, кадрового професійно-психологічного відбору для заміщення вакантних посад, проведення спеціальних (внутрішніх) перевірок та службових розслідувань, здійснення оперативно-розшукової діяльності, досудового та судового провадження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Знайомтеся – Поліграф (він же детектор брехні) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bodyguards.com.ua/watchman/325-znakomtes-poligraf-on-zhe-detektor-lzhi.html>.
2. Психотехнология активации эмоционально-образной компоненты медитации на дыхании / Г. Чаусовский // Психология . – 2009. – С. 34 – 41.
3. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України [Електронний ресурс]: Наказ МВС України 28.07.2004р. № 842– Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1373-04>.
4. Про використання поліграфів у діяльності Міністерства доходів і зборів України та його територіальних органів [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства доходів і зборів України від 02.08.2013р. № 329. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1748-13>.
5. Интересные факты о полиграфе (детекторе лжи) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psyfactor.org/lib/polygraph-2.htm>.
6. Про захист прав осіб, які проходять опитування (дослідження) на поліграфі [Електронний ресурс]: проект Закону України від 17.02.2016 р. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58203.

КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Голдобін О. В.

*студент V курсу юридичного факультету
Сумського державного університету*

Науковий керівник: Гаруст Ю. В.

*д.ю.н., доцент кафедри АГПФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету*

Казначейське обслуговування місцевих бюджетів потрібно розглядати як первинний елемент структурної перебудови наявних у суспільстві відносин між суб'єктами фінансової діяльності. Адже за допомогою казначейського механізму виконання доходів і видатків державного та місцевих бюджетів досягається максимально ефективного використання фінансів в інтересах усіх членів суспільства.

Актуальність цього питання полягає в тому, що виникнення такого фінансового органу як Державне казначейство спричинило якісно новий етап розвитку як бюджетних відносин зокрема, так і суспільних в цілому. Але, із трансформацією суспільства має змінюватися і механізм казначейського обслуговування місцевих бюджетів.

Законодавчо-нормативна база України, що регулює процедури обслуговування місцевих бюджетів органами Державного казначейства, включає насамперед Бюджетний кодекс України, в якому зазначено, що казначейське обслуговування